

**Politiemonitor
Bevolking 2003**

Landelijke rapportage

Den Haag/Hilversum, november 2003

Colofon

In deze rapportage treft u de resultaten aan van de zesde meting van het landelijk onderzoek Politieonitor Bevolking dat in opdracht van de ministeries van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en van Justitie en het merendeel van de regionale politiekorpsen in 2003 is verricht. Het onderzoek is net als in 1993, 1995, 1997, 1999 en 2001 uitgevoerd door het Uitvoeringsconsortium Projectbureau Politieonitor, dat wordt gevormd door de onderzoeksbureaus B&A Groep Beleidsonderzoek & -Advies BV uit Den Haag en Intomart BV uit Hilversum. Het telefonisch veldwerk is, naast Intomart, uitgevoerd door het in Heerlen gevestigde veldwerkbureau Pro-Info.

Het onderzoek werd van de zijde van de departementen begeleid door:

W.M. de Jongste, Ministerie van Justitie

M.P.P.M. Merx, Ministerie van Justitie

G.J. Terlouw, Ministerie van Justitie

E.E. de Kleuver, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

C.A. Damaisjah, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Tot 1 januari 2004 kunt u bestellingen schriftelijk of per fax met vermelding van aantal en titel plaatsen bij:

Intomart BV

T.a.v. mevrouw Elisabeth van der Waals

Postbus 10004

1201 DA Hilversum

Fax: 035-6246532

E-mail: Elisabeth.van.der.Waals@intomart.nl

Verkoopprijs € 7,50 per exemplaar, exclusief verzendkosten.

De contactpersonen van het uitvoeringsconsortium zijn: Annet Nienhuis en Hans Bekkers, B&A Groep Beleidsonderzoek & -Advies BV, telefoon 070-3029500 en Daphne Ahrendt en Tom van Dijk, Intomart BV, telefoon 035-6258411.

Nadere informatie over de Politieonitor kunt u verkrijgen bij:

mevrouw C.A. Damaisjah en mevrouw W.M. de Jongste. Zij zijn telefonisch te bereiken respectievelijk onder telefoonnummer: 070-426 70 39 en 070-370 62 67.

Voorwoord

De zesde rapportage van de Politiemonitor Bevolking is thans een feit. Aan dit grootschalig tweemaaljaarlijks bevolkingsonderzoek hebben ruim 90.000 inwoners van Nederland hun medewerking verleend. Het grote aantal respondenten levert een betrouwbare beoordeling op van de veiligheid en het functioneren van de politie door de jaren heen.

Ten opzichte van de meting in 2001 is het veiligheidsniveau verbeterd. Burgers voelen zich veiliger dan voorheen; het feitelijk slachtofferschap van een aantal delicten is afgenomen. De inspanningen van politie, justitie en andere partners in de veiligheid lijken hier hun vruchten af te werpen. De positieve resultaten betekenen niet dat we er thans zijn. Het streven blijft gericht op het verder verbeteren van het veiligheidsniveau. Dit zal de komende jaren inspanningen eisen van politie, justitie, de verschillende partners in de veiligheid en vooral ook van de burgers zelf. Bij dat laatste denken wij vooral aan sociale controle, het melden en aangeven van misdrijven en verdachte situaties en het nemen van preventieve maatregelen.

We zien verder dat de aangifte- en meldingsbereidheid ongeveer gelijk is aan die van 2001. De burger is echter minder te spreken over de behandeling bij aangiften en over de contacten met de politie in het algemeen. Dit vraagt de nodige aandacht. Een landelijk pakket van aangiftevoorzieningen, waaronder de toepassing van elektronische aangifte, moet hierin verbetering brengen.

Het oordeel van de burger op de schaalscore 'beschikbaarheid' van de politie is gelijk gebleven ten opzichte van 2001. Wel oordeelt men kritischer over een aantal items binnen deze schaalscore: zo is men bijvoorbeeld van mening dat de politie te weinig aanspreekbaar is en te weinig uit de auto komt; het oordeel over de zichtbaarheid van de politie is echter verbeterd. Daarnaast is men ten aanzien van het optreden van de politie van mening dat de politie meer moet ingrijpen en harder moet optreden. De maatregelen die inmiddels in het kader van het veiligheidsprogramma worden genomen, moeten bijdragen aan een verbetering van dit oordeel.

In het Landelijk Kader Nederlandse Politie, zoals dat dit jaar met de korpsbeheerders is overeengekomen en thans regionaal wordt uitgewerkt, zijn twee prestatieafspraken opgenomen die gericht zijn op het contact tussen burger en politie en die gebaseerd zijn op de Politiemonitor Bevolking. Het betreft het oordeel over de beschikbaarheid en de tevredenheid over het laatste contact met de politie. Als basisjaar voor deze prestatieafspraken is 2002 gehanteerd. In dat jaar is een extra meting gedaan volgens dezelfde opzet en vragenlijst als de Politiemonitor Bevolking, maar beperkter qua omvang. Wanneer we de gegevens uit 2003 vergelijken met de gegevens uit 2002 blijkt dat zowel de beschikbaarheid als de tevredenheid een positieve ontwikkeling laten zien. We gaan dus de goede kant op.

Nieuw is dit jaar een extra rapportage. Voor de eerste maal is een verdiepende analyse gemaakt op basis van de verzamelde informatie. In het bijzonder is ingegaan op de thema's beschikbaarheid en tevredenheid over het contact met de politie, onveiligheidsgevoelens, overlast, aangifte en geweldsdelicten. Deze verdiepende analyse is gericht op het bieden van inzicht in factoren die van invloed zijn op deze onderwerpen. Daarnaast is het doel om beleidsbepalers een beter inzicht te geven in de gebruiksmogelijkheden van deze zeer waardevolle gegevensbron. Deze extra rapportage bevelen wij de beleidsmakers op alle niveaus van harte aan.

de Minister van Binnenlandse
Zaken en Koninkrijksrelaties,

J.W. Remkes

de Minister van Justitie,

J.P.H. Donner

Inhoud

Voorwoord	3
Inhoud	5
Samenvatting	6

Samenvatting

Inleiding

De Politiemonitor Bevolking is het grootste enquêteonderzoek in Nederland dat op het terrein van veiligheid wordt gehouden. Dit onderzoek bevat een groot aantal vragen over verschillende aspecten van veiligheid en het functioneren van de politie die aan ruim 90.000 Nederlanders zijn voorgelegd. Bij eerdere metingen in 1993, 1995, 1997, 1999 en 2001 ging het eveneens om grote aantallen respondenten, zij het dat het aantal respondenten in 2003 wederom hoger is dan in alle voorgaande jaren. De Politiemonitor Bevolking biedt de mogelijkheid om trends te signaleren door de jaren heen en tussen politieregio's onderling. Soms lijken ontwikkelingen op landelijk niveau door de tijd heen tamelijk stabiel. In een veelheid van gevallen gaat achter die ogenschijnlijke continuïteit op landelijk niveau een bont patroon van regionale schommelingen schuil. In deze samenvatting wordt kortheidshalve alleen de landelijke trend op hoofdlijnen besproken.

Buurtproblemen, onveiligheidsgevoelens en slachtofferschap

Buurtproblemen

De Politiemonitor Bevolking meet zowel objectieve als subjectieve onveiligheid. De objectieve kant wordt gevormd door vragen naar feitelijk slachtofferschap van de respondent. De subjectieve kant wordt gevormd door enquêtevragen naar de door de respondent *veronderstelde* hoeveelheid criminaliteit en overlast in de woonbuurt én naar de mate waarin men zich onveilig voelt.

De mate waarin Nederlanders vermogensdelicten in hun buurt menen waar te nemen, was in de voorgaande jaren sterk afgenomen. Deze trend zet zich in 2003 verder voort, hetzij in minder sterke mate. Vermogensdelicten in zijn algemeenheid worden in 2003 wezenlijk minder vaak dan in 2001 in de buurt waargenomen. Vergeleken met voorgaande jaren wordt inbraak in woningen in 2003 aanzienlijk minder vaak als buurtprobleem gezien. Ten opzichte van 2001 ziet men diefstal uit auto's vaker in de eigen buurt.

Verkeersoverlast wordt in 2003 door de inwoners van Nederland significant minder vaak als probleem in de buurt gezien dan in voorgaande jaren. De dalende trend sinds 1997 heeft zich verder voortgezet. Met name agressief verkeersgedrag en aanrijdingen spelen in 2003 vergeleken met 2001 een minder prominente rol.

Dreiging wordt in 2003 in ongeveer even sterke mate als buurtprobleem ervaren als in 2001. Drugsoverlast wordt in vergelijking met 2001 door een groter deel van de inwoners signaleerd in de buurt.

Verloedering in zijn algemeenheid wordt in 2003 ongeveer even vaak als in 2001 als buurtprobleem ervaren. Bij de onderscheiden vormen van verloedering zijn diverse ontwikkelingen zichtbaar. Hondenpoep op straat en bekladding van muren worden

in 2003 significant minder vaak als buurtprobleem ervaren dan in 2001. Hier staat tegenover dat rommel op straat in 2003 volgens de inwoners van Nederland vaker in de buurt voorkomt dan in 2001.

Onveiligheidsgevoelens

Ruim een kwart (28%) van de inwoners van Nederland voelt zich in 2003 wel eens onveilig terwijl vijf procent van de inwoners van Nederland zich vaak onveilig voelt. Beide percentages zijn aanmerkelijk lager dan in 2001. De percentages inwoners die zich wel eens of vaak onveilig voelen liggen in 2003 zelfs lager dan ooit eerder in de Politiemonitor Bevolking gemeten. Dit komt terug in verschillende vormen van vermijdingsgedrag. Vergeleken met 2001 mijdt men in 2003 wezenlijk minder vaak bepaalde plekken omdat deze onveilig worden geacht, rijdt of loopt men minder vaak om teneinde onveilige plekken te mijden en verbieden ouders van kinderen deze in 2003 minder vaak bepaalde plaatsen te bezoeken dan in 2001.

Slachtofferschap

Aan 24 van elke 100 auto's worden in Nederland vernielingen aangebracht. Diefstal uit auto's (7 per 100 auto's) en diefstal van auto's (1 per 100 auto's) komen verhoudingsgewijs minder vaak voor. Van elke 100 fietsen worden er in 2003 in Nederland vijf gestolen. In drie procent van de woningen wordt een poging gedaan om in te breken, terwijl in twee procent van de woningen een daadwerkelijke inbraak heeft plaatsgevonden.

Vergeleken met 2001 is in 2003 een significante afname zichtbaar van het slachtofferschap van fietsdiefstal en poging tot inbraak. Het voorkomen van slachtofferschap van de verschillende vormen van autocriminaliteit is sinds 2001 niet wezenlijk veranderd.

In 2003 is aanrijding zonder doorrijden de meest voorkomende vorm van persoonsgebonden slachtofferschap; bijna één op de elf (9%) Nederlanders geeft aan hiervan slachtoffer te zijn geworden.

Andere vormen van persoonsgebonden slachtofferschap komen beduidend minder vaak voor. Vergeleken met 2001 komen aanrijding zonder doorrijden, mishandeling, overige diefstal en overige vernieling minder vaak voor.

Politie en burgers

Meldings- en aangiftebereidheid

Zowel de gemiddelde meldingsbereidheid als de gemiddelde aangiftebereidheid van delicten is in 2003 vergelijkbaar met 2001¹. Bij 79 procent van alle meldingen door slachtoffers is ook een proces-verbaal ondertekend. De tevredenheid over het politieoptreden bij aangifte is significant lager dan in 2001 (55% in 2003 tegenover 59% in 2001) en in alle jaren daarvoor.

¹ Bij een melding gaat het om het feit dat de politie is geïnformeerd over het voorval. Bij een aangifte gaat het om een melding waarbij een procesverbaal is ondertekend.

Contact met de politie

Ruim eenderde (35%) van de burgers heeft in de afgelopen 12 maanden contact gehad met de politie. Dit wijkt niet wezenlijk af van het percentage burgers dat in 2001 contact had met de politie.

Vergeleken met 2001 hebben de inwoners van Nederland in 2003 verhoudingsgewijs vaker contact gehad met de politie vanwege een controle, het melden van een verdachte situatie, de getuigenis van een misdrijf, het bezoeken van een open dag en minder vaak vanwege de aangifte of melding van een misdrijf en een 'overige' reden.

Burgers die in 2003 contact hebben gehad met de politie zijn in het algemeen minder tevreden over dit contact dan in 2001. Met name burgers die vanwege een aangifte of melding contact hebben gehad met de politie zijn minder tevreden over het politieoptreden tijdens dit contact dan in voorgaande jaren.

Beschikbaarheid en zichtbaarheid

Wat betreft de beschikbaarheid is het oordeel van de burger in 2003 gelijk gebleven ten opzichte van 2001. Wel oordeelt de bevolking in 2003 in sterkere mate dan in 2001 dat de politie niet snel komt als ze worden geroepen, dat de politie te weinig aanspreekbaar is en dat de politie te weinig uit de auto komt. Hier staat tegenover dat de inwoners van Nederland in 2003 minder vaak dan in 2001 van mening zijn dat je de politie in de buurt te weinig ziet. Dit laatste punt sluit aan bij het oordeel over de zichtbaarheid. Bijna tweederde van de inwoners van Nederland ziet de politie minder dan eens per week door de eigen straat komen. Dit is een significante verbetering van de zichtbaarheid ten opzichte van het percentage in 2001.

Functioneren en optreden

Met betrekking tot het functioneren van de politie worden vier aspecten minder positief en één aspect positiever beoordeeld dan in voorgaande jaren. In 2003 is een kleiner deel van de bewoners dan in 2001 van mening dat de politie de zaken efficiënt aanpakt, haar best doet, reageert op problemen en bescherming biedt. Men is echter aanmerkelijk vaker dan in 2001 van mening dat de politie contact heeft met de bewoners.

Wat betreft het optreden van de politie is het oordeel in 2003 niet veranderd ten opzichte van 2001. Wel is men in 2003 vaker van mening dat de politie niet ingrijpt en niet hard genoeg optreedt. Daarentegen is een kleiner deel van de inwoners van mening dat de politie te weinig bekeuringen uitdeelt dan in 2001.

Inbraakpreventie

In 2003 wordt naar verhouding ongeveer even vaak aan inbraakpreventie gedaan als in 2001. Vergeleken met 2001 is significant vaker een inbraakalarm in de woning aangebracht. Het percentage woningen waar licht blijft branden als er niemand thuis is, is echter significant lager dan in voorgaande jaren.

